

NÁSLEDKY OBNOVY KONANIA VO VZŤAHU K ZÁKLADNÉMU PRÁVU NA PREROKOVANIE VECI BEZ ZBYTOČNÝCH PRIEŤAHOV

Ak došlo k obnove trestného konania proti sťažovateľovi na základe rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva, zjavne neopodstatnená je ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupmi všeobecných súdov a ústavného súdu o jeho trestnom obvinení v čase pred rozsudkom Európskeho súdu pre ľudské práva. Podanie sťažnosti podľa dohovoru, ktorej bolo rozsudkom Európskeho súdu pre ľudské práva vyhovené, nemožno považovať za pokračovanie konania o trestnom obvinení a ani za premostenie medzi pôvodným a obnoveným konaním o obžalobe proti sťažovateľovi.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 449/2023 zo 7. septembra 2023)

Ústavný súd Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **B. A.**, zastúpeného JUDr. Milanom Kuzmom, advokátom, Floriánska 16, Košice, proti postupom (i) Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaniach sp. zn. 2T/31/2001 a 5T/1/2021, (ii) Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach sp. zn. 2To/1/2008 a 1TdoV/9/2010, (iii) Ústavného súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. IV. ÚS 10/2014 a (iv) Okresného súdu Banská Bystrica v konaní sp. zn. 6Tk/1/2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :**I.**

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 21. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi všeobecných súdov a ústavného súdu o jeho trestnom obvinení s tým, že okresnému súdu bude zakázané pokračovať v porušovaní jeho práv a bude mu priznané finančné zadostučinenie 30 000 eur.

II.

2. Sťažovateľovi bolo uznesením z marca 2001 vznesené obvinenie za trestný čin vraždy. Po podaní obžaloby bol sťažovateľ rozsudkom krajského súdu z novembra 2003 v konaní o obžalobe sp. zn. 2T/31/2001 oslobodený. Tento rozsudok bol rozsudkom najvyššieho súdu zo septembra 2004 zrušený. Krajský súd sťažovateľa rozsudkom z júna 2005 znova spod obžaloby oslobodil. I tento druhý rozsudok bol uznesením najvyššieho súdu z júla 2006 zrušený. Krajský súd tretím rozsudkom z júna 2007 sťažovateľa uznal vinným z vraždy

a rozsudkom najvyššieho súdu z novembra 2008 bol sťažovateľovi v odvolacom konaní sp. zn. 2To/1/2008 právoplatne uložený trest odňatia slobody na 15 rokov. Proti rozsudkom krajského a najvyššieho súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré bolo uznesením najvyššieho z júna 2011 v dovolacom konaní sp. zn. 1TdoV/9/2010 odmietnuté. Následná ústavná sťažnosť sťažovateľa z októbra 2011 bola uznesením ústavného súdu z januára 2014 v konaní o ústavnej sťažnosti sp. zn. IV. ÚS 10/2014 odmietnutá.

3. Na sťažnosť sťažovateľa z júna 2014 Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) rozsudkom z 19. novembra 2019 vyslovil porušenie práv sťažovateľa podľa čl. 6 dohovoru. Sťažovateľ sa na to návrhom z 11. januára 2021 domáhal obnovy konania o obžalobe z trestného činu vraždy, ktorú krajský súd uznesením zo 16. júna 2021 povolil a sťažovateľa zobral do väzby. Sťažnosť strán proti tomuto uzneseniu bola uznesením najvyššieho súdu z 23. novembra 2021 zamietnutá.

4. Uznesením krajského súdu z 11. januára 2022 v obnovenom konaní o obžalobe č. k. 5T/1/2021 bol sťažovateľ ponechaný vo väzbe, no toto uznesenie bolo uznesením najvyššieho súdu z 10. februára 2022 zrušené. Krajský súd uznesením z 1. marca 2022 obžalobu postúpil okresnému súdu. Okresný súd v obnovenom konaní o obžalobe č. k. 6Tk/1/2022 uznesením z 22. júla 2022 vyslovil svoju vecnú nepríslušnosť, no najvyšší súd 27. júla 2022 rozhodol, že na konanie proti sťažovateľovi je príslušný. Okresný súd vykonal hlavné pojednávanie 23. februára 2023, 14. a 21. apríla 2023, 14., 16., 19., 22., 29. a 30. júna 2023. Termíny hlavného pojednávania nariadené na júl 2023 boli pre nemožnosť zabezpečenia svedkov zrušené.

III.

5. Podľa sťažovateľa jeho trestné stíhanie od vznesenia obvinenia trvá 22 a pol roka a vzhľadom na to, že nie je nariadený termín hlavného pojednávania, nemožno očakávať ani jeho skončenie. Takúto dĺžku konania nemožno ospravedlniť, keďže bola spôsobená nesprávnymi rozhodnutiami súdov. Sťažovateľ žiada preskúmať celkovú dĺžku konania. Neakceptuje argument, že dĺžku konania mohol namietat' v čase, keď prebiehali konania na jednotlivých súdoch. Poukazuje na rozhodnutia ESLP vo veciach Bartl, Baczová a Grešáková proti Slovensku.

6. Postupu krajského súdu v konaní o obžalobe po roku 2001 sťažovateľ vytýka zrušenie dvoch rozsudkov o jeho oslobodení, čo viedlo k predĺženiu konania. V postupe najvyššieho súdu v konaní o odvolaní z roku 2008 zdôrazňuje jeho dĺžku a nesprávny záver rozhodnutia. Postup najvyššieho súdu v konaní o dovolaní z roku 2010 trval podľa sťažovateľa neprímeraný rok a dva mesiace a viedol k nesprávnemu záveru. Vo vzťahu ku konaniu na ústavnom súde sťažovateľ poukazuje na to, že trvalo dva roky a štyri mesiace, čo je neprímerané.

7. Postupu krajského súdu po povolení obnovy sťažovateľ vytýka, že vec napriek jeho väzbe postúpil okresnému súdu až po troch mesiacoch. Vo vzťahu k okresnému súdu namieta, že napriek tomu, že vec mu bola postúpená v marci 2022 a bol vo väzbe, hlavné pojednávanie začalo až vo februári 2023. To bolo spôsobené nesprávnym vyslovením vecnej nepríslušnosti okresného súdu. Okrem toho nebol dôvod na to, aby na hlavné pojednávanie v júli 2023

neboli zabezpečení svedkovia, z ktorých dvaja sú v programe ochrany a ďalej ide o dve bývalé a jednu súčasnú prokurátorku.

IV.

8. Jednou zo základných pojmových náležitostí ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv (IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 6/03). To je akceptované aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (rozsudok ESLP Mazurek proti Slovensku z 3. 3. 2009).

9. Garancia čl. 6 dohovoru o tom, že o oprávnenosti trestného obvinenia sa má rozhodnúť v primeranej lehote, sa vzťahuje na opravné prostriedky týkajúce sa právneho posúdenia (rozsudok ESLP Meftah a spol. proti Francúzsku z 26. 7. 2002, bod 40), ako aj na ústavné konania (rozsudok ESLP Gast a Popp proti Nemecku z 25. 2. 2000, body 65 a 66), ak tieto konania sú ďalším stupňom trestného konania a ich výsledok môže byť rozhodný pre už odsúdenú osobu. K tomu treba uviesť, že konanie o dovolaní sťažovateľa na najvyššom súde bolo ďalším stupňom trestného konania sťažovateľa a jeho výsledok mohol byť rozhodujúci pre posúdenie jeho viny. V prípade konania na ústavnom súde však už nešlo o ďalšie štádium trestného konania. I keby bol prijatý opačný záver, je zrejmé, že konania o trestnom obvinení sťažovateľa boli na Slovensku definitívne, teda bez možnosti dosiahnutia výsledku podstatného pre záver o jeho vine, skončené najneskôr odmietnutím ústavnej sťažnosti sťažovateľa.

10. Článok 6 dohovoru sa však spravidla nepoužije na konania, ktoré sa týkajú mimoriadnych opravných prostriedkov, akým je obnova konania. Osoba, ktorej odsúdenie je konečné a ktorá sa domáha obnovy konania, už viac nie je trestne stíhaná (rozsudok ESLP Moreira Ferreira proti Portugalsku č. 2 z 11. 7. 2017, body 60 – 61). Iba obnovené konanie potom, ako bolo vyhovené návrhu na obnovu, môže byť posúdené ako konanie týkajúce sa oprávnenosti trestného obvinenia (rozsudok ESLP Löffler proti Rakúsku z 3. 10. 2000, body 18 – 19). Z pohľadu ústavnej sťažnosti sťažovateľa je podstatné, že tento prístup ESLP použil aj na konania o obnovu konania potom, ako ESLP vyslovil, že v pôvodnom konaní bol porušený dohovor (rozsudok ESLP Öcalan proti Turecku z 6. 7. 2010).

11. Podstatou námietky sťažovateľa je to, že stále nie je skončené konanie o jeho trestnom obvinení, ktoré mu bolo vznesené ešte v roku 2001. Sťažovateľ však namieta aj postupy súdov, ktoré skončili nielen právoplatným uznaním jeho viny rozsudkom najvyššieho súdu z novembra 2008, ale aj následnými rozhodnutiami najvyššieho súdu o odmietnutí jeho dovolania z júna 2011 a ústavnej sťažnosti z januára 2014. Tieto konania však definitívne uzavreli otázku oprávnenosti trestného obvinenia sťažovateľa. Konanie o trestnom obvinení sťažovateľa skončilo najneskôr odmietnutím jeho ústavnej sťažnosti. Podanie sťažnosti ESLP podľa dohovoru, ktorej bolo vyhovené, nemožno považovať za pokračovanie konania o trestnom obvinení a ani za premostenie medzi pôvodným a obnoveným konaním o obžalobe

proti sťažovateľovi. Právoplatným rozhodnutím o vine sťažovateľa rozsudkom najvyššieho súdu z novembra 2008 bola nastolená právna istota, ktorá bola umocnená odmietnutím jeho dovolania a ústavnej sťažnosti.

12. Ak sa teda v súčasnosti znova po obnovení konania koná o oprávnenosti trestného obvinenia, ide o novú záležitosť podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a vec podľa čl. 48 ods. 2 dohovoru, čo vylučuje vyslovenie záveru, že k porušeniu ústavných práv sťažovateľa dochádza aj postupmi krajského súdu, ktorý pôvodne konal o jeho obžalobe, a najvyššieho súdu, ktorý konal o odvolaní a dovolaní sťažovateľa v pôvodnom trestnom konaní. Na tieto už skončené konania nemožno vzťahovať ústavné záruky podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 48 ods. 2 ústavy. Preto je ústavná sťažnosť v rozsahu námietok proti týmto konaniam, ktoré možno posúdiť ako uzavretú vec trestného obvinenia proti sťažovateľovi, podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) zjavne neopodstatnená a ako taká bola odmietnutá. Na vec sťažovateľa nemožno vzťahovať závery rozsudkov EŠLP Bartl proti Slovensku zo 14. 2. 2010, keď rozhodnutím ústavného súdu nebola zohľadnená celková dĺžka konania a ústavná sťažnosť bola podaná v čase rozhodovania o dovolaní sťažovateľa a Baczová proti Slovensku z 19. 10. 2010 a Grešáková proti Slovensku z 22. 11. 2016, keď rozhodnutím ústavného súdu nebola zohľadnená celková dĺžka konania, hoci v čase podania ústavnej sťažnosti vo veci nebolo stále právoplatne rozhodnuté. Tieto rozhodnutia sa netýkali situácie sťažovateľa, keď sa o obžalobe koná po povolení obnovy konania.

13. Sťažovateľ sa domáha preskúmania postupu ústavného súdu v konaní o jeho ústavnej sťažnosti z októbra 2011, ktorá bola odmietnutá uznesením ústavného súdu z januára 2014. Takýto prieskum je vylúčený podľa § 55 písm. c) zákona o ústavnom súde, podľa ktorého návrh na začatie konania je neprípustný, ak sa navrhovateľ domáha preskúmania rozhodnutia ústavného súdu. Zmyslom tohto ustanovenia je to, aby ústavný súd nepreskúmal nielen svoje vlastné rozhodnutia, ale ani svoje vlastné postupy. Preto je ústavná sťažnosť v tejto časti neprípustná a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

14. Vzhľadom na predchádzajúci záver je nevyhnutné posúdiť len to, či k porušeniu uvedených práv sťažovateľa došlo postupom krajského a okresného súdu po povolení obnovy konania. K tomu treba uviesť, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 66/02), hoci vždy treba zohľadniť právnu a faktickú zložitost' veci, správanie účastníka konania, postup samotného súdu a význam veci pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

15. Vec je pre sťažovateľa nepochybne významná, lebo sa týka jeho obvinenia z vraždy v trestnom konaní, v ktorom je väzobne stíhaný. Vec je osobitne po zohľadnení toho, že k jej obnove došlo po rozsudku EŠLP, právne a fakticky náročná. Postup oboch súdov bol poznačený riešením procesnej otázky vecnej príslušnosti, ktorá bola ustálená približne sedem mesiacov po povolení obnovy, pričom si vyžiadala dve rozhodnutia najvyššieho súdu. Následne približne po ďalšom polroku sa vo veci začalo hlavné pojednávanie, ktoré priebežne prebiehalo v období prvého polroka 2023 a bolo prerušené v júli 2023 zrušením termínov

hlavného pojednávania. Celkovo však konanie po povolení obnovy netrvá viac ako dva roky, čo je doba zodpovedajúca právnej a faktickej zložitosti veci, potrebe zopakovania dokazovania v obnovenom konaní a tomu, že na začiatku tohto konania bolo nevyhnuté uspokojivo vyriešiť otázku vecnej príslušnosti okresného súdu. Hoci si možno predstaviť, že konanie súdov mohlo byť rýchlejšie, celková dĺžka konania, ktorá nepresahuje dva roky, pričom podstatná časť tejto doby hlavne v priebehu roka 2023 bola poznačená vykonaním množstva termínov hlavného pojednávania, nezakladá dostatok dôvodov na záver, že postupom krajského a okresného súdu v obnovenom trestnom súdnom konaní došlo k porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto je ústavná sťažnosť aj v tomto rozsahu zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.